

Кінь

Микола Костомаров

- Чого ти, коненьку, мій конику хижий,
Невесело, смутно стоїш?
Я тебе кохаю, вівса підсипаю,
А ти на мене й не глядиш!

Веду до водиці, к холодній криниці,
А ти засопеш та й не п'єш,
Мені, молодому, паниченьку твому,
Жалю та тоски завдаєш.

Чи ти притомився, на ноги підбився,
Чи я тебе так змордовав,
Тоді, як горою, нічною добою,
Все швидко та притко ганяв?

Чи тяжка та важка козацька зброя
Становиться, коню, тобі?
Чи чуєш пригоду, погану невзгоду,
Паниченьку твому, мені?

Гей, годі здихати, дурно жалкувати -
Іще нам не буде біди.
Оброки найшся, водиці напийся,
Та вп'ять загасаєм тоді.

Пан коня сідлає, в стремена ступає,
А коник смутний шкандиба,
Склонив головоньку, опустив гривоньку,
Ступою поперся з двора.

Не добре чинити, свій рід боронити
Зібрався панич-неборак:
Шляхи засідати, людей розбивати
Поперся в глибокий байрак.

Там шляхом узеньким, за лісом темненьким,
Із ярмарку їдуть купці.

Хоч краму не мали, усе позбували,
Та повні зате кишенці.

"Гей, коню, мій коню, скачи під мною
Моїм вороженькам на страх".
Вже місяць стухає, туман налягає
По чистих, широких степах.

Пан коня звертає, наліво заїжджає,
А кінь завертиться й не йде;
Пан коня штиркає, нагайкою крає,
А кінь вже й виха і хропе!..

Пан коня під боки, кінь мов ненароком
Побіг, та й спіткнувся на пеньок...
- Ет, вража скотина, а щоб ти сказала!.. -
Кінь пана поніс у лісок...

Ніч стала рідіти, починає дніти...
Купці доїздять до села.
В гущині бур'яна кінь скаче без пана,
Понурий, гризе удила.

Чом кінь вороненький понурий, смутненький?..
До хати пустої біжить...
Ой тим він смутненький - панич молоденький
Забитий у лісі лежить!..

Лежить, розпластався, в крові обкалявся,
Своя, не чужая кров та...
Вже й ворон літає, в лице зазирає,
Де кінські ввійшли копита.

Був пан колись добрий, чесний та хоробрий -
Лукавий на лихо підвів!
Був кінь колись вірний, в послузі незмінний -
В розбої служить не схотів!..